

SQUAMANITA IN DRENTE

In het grote paddestoelenjaar 1974 zag ik op 15 september in de "Boterpol", gemeente Diever (Dr.), een klein paars-grijs schubbig paddestoeltje in losse grond langs een schelpenpad in wat geciviliseerd bosterrein staan. Enige opwinding maakte zich meteen van mij meester, een vinger diep de grond in om het zwammetje er in zijn geheel uit te halen, ruiken en ook in Drente was nu de beroemdste paddestoel van Nederland gevonden: *Squamanita odorata* (Cool) Imbach.

Het was een klein exemplaar, maar had toch de overduidelijke kenmerken van het Odeurzwammetje: de donkerviolette kleur, onderaards gelig knolletje, duidelijke schubjes op hoed en steel en vooral de sterke, aangename bloesemgeur.

De heer Bas beschreef in *Coolia* 11 op pagina 64-71 uitvoerig de geschiedenis van deze fungus en in het volgende nummer vermeldde hij nog enige nieuwe vindplaatsen.

De groeiplaats van mijn exemplaar komt geheel overeen met de door hem gekonstateerde voorkeur voor een bepaald milieu, n.l. verstoorde bosgrond langs een verhard pad en ten overvloede bevonden zich ook nog enige exemplaren van *Helvella lacunosa* in de buurt, een van de fungi, die de heer Daams in dat zelfde nummer als begeleiders aanstipte.

Een paddestoel, die zich aan de regels weet te houden!

J. Geesink

B O E K B E S P R E K I N G

=====

G.L. van Eyndhoven - De geslachten der Agaricales. 2e herz. druk, 35 pp., 82 fig., lit., Wetensch. Meded. KNNV no. 34, Hoogwoud, 1975.

De 1e druk van dit sinds lang uitverkochte boekje verscheen in 1959 en werd besproken in *Coolia* 6 (5/6), 1960 door C. Bas. De opzet is geheel gelijk gebleven. Het is bedoeld als een boekje voor beginners en in de eerste plaats gebaseerd op makroskopische kenmerken. Vooral in de laatste takken van de tabellen, die rechtstreeks tot bepaalde genera voeren, zijn ook mikroskopische ken-

merken toegevoegd, die tegenwoordig eenvoudig onvermijdelijk zijn (b.v. bij *Clitopilus* en *Rhodocybe* p. 18, *Pholiota* en *Gymnopilus* p. 14). Dit principe kennen we ook uit het boek van Moser, waarvan de tabellen echter totaal anders zijn opgezet. De tabellen van Van Eindhoven zijn voor een deel gebaseerd op het substraat, voor een deel op de algemene morfologie. Ze zijn niet dichotoom, men moet dus telkens uit een reeks mogelijkheden kiezen. De ervaring met de niet-dichotome tabellen in de blauwe boekjes van Pearson lijkt me niet zo ongunstig en welk nut heeft het b.v. de kleuren van *Russula*'s over 6 of 8 tabelnummertjes te verdelen? Parker-Rhodes heeft hiervoor onlangs een behartenswaardig verhaaltje geschreven (Bull. Br. mycol. Soc. 8 (2), 1974).

De pentekeningen van wijlen A. Middelhoek zijn onveranderd gebleven. Sommige zijn zeer raak, andere weinig typisch, enkele (nr. 19 *Crinipellis stipitarius*) onherkenbaar. Jammer is dat er enkele overbodige afbeeldingen van in Nederland zeer zeldzame (*Xerula badia*) of van dubieuze namen dragende soorten (*Stropharia hypsipoda*) ook zijn opgenomen. Het onderschrift van fig. 37 "*Clitocybe cristata*" (sporen) moet natuurlijk luiden "*Lepiota cristata*", de fout is uit de le druk blijven staan.

De sporenkleur (beter zou geweest zijn te spreken over de kleur van de sporée) is niet als uitgangspunt voor de onderscheiding van groepen gebruikt, wordt echter in vele paragrafen als "aanvulling" genoemd. Daarentegen is de lamelkleur overal als onderscheidingskenmerk van groepen genomen. De schrijver vindt dat de sporenkleur "vaak moeilijk te bepalen is". M.i. levert de lamelkleur, die bij een en dezelfde paddestoel zo sterk met de leeftijd kan veranderen, veel grotere moeilijkheden op. Vele genera (of eigenlijk stukjes ervan) moeten dus onder verschillende lamelkleuren herhaald worden en dit is dan ook gebeurd. Weinig bevredigend is dit uitgevallen bij *Lepista* (p. 30), die hier zowel onder het kopje "lamellen, groen, blauw, violet, donkerpurper" als onder het kopje "lamellen rose tot rood" is opgenomen. Maar *L. saeva* (= *L. personata*), die onder beide als voorbeeld wordt genoemd, heeft lamellen die witgrijsachtig of iets vleeskleurig bruin getint zijn en *L. sordida* plaatjes die in het vuil-bruingrijze blijven steken. De beginner heeft hiermee m.i. te weinig kans in het goede hokje te komen.

Synoniemen zijn in de tabellen gelukkig royaal bijgevoegd. In andere boekjes voorkomende synoniemen zijn op te zoeken in het "Systematisch overzicht van de Agaricales" op pag. 8, waar ze echter alleen alfabetisch en tussen haakjes genoemd zijn, zonder dat aangegeven is waar ze bij horen. Dat moet men dus weer in de tabellen opzoeken, een wat moeizaam bedrijf.

Vele van de wetenschappelijke namen, zowel van de genera als van de soorten (als voorbeelden genoemd) zijn door de schrijver

van klemtoontekens voorzien, een grote steun voor ieder die probeert tot een stabiele uitspraak van deze namen te komen. De meeste, ook de niet-traditionele, lijken me geheel verantwoord. Een vraagteken zet ik wel bij *Omphalina*, *Pholiótina* en *Panaeólina*, waarom zou de klemtoon hier anders moeten vallen dan bij *Galerina* en *Lentinus*?

Van elk geslacht worden in de tabellen telkens enkele soorten als voorbeelden genoemd. Niet altijd zijn hiervoor voor de hand liggende soorten gekozen. Zo zijn als voorbeelden van het genus *Hygrophorus*, subgenus *Hygrophorus* (= *Limacium*) genoemd *H. olivaceus* (? bedoeld is vermoedelijk *olivaceoalbus*) en *H. russula*. De eerste is niet en de tweede vrijwel niet in ons land gevonden. Waarom wordt niet de algemene en gemakkelijk herkenbare *H. hypothecus* genoemd? En waarom is een zo dubieuze soort als *Pholiota* (= *Flammula*) *flavida* vermeld? Het genus *Hygrophorus* lijkt ons in deze tabel een even groot struikelblok voor de beginner te zullen worden als in alle andere ons bekende tabellen het geval is. M.i. de enige oplossing hiervoor is zich aan de hand van plaatjes vertrouwd te maken met de hier meest voorkomende typen wasplaten, maar in zwart-wit zal dit wel niet lukken.

Bij de scheiding van de verschillende groepen ridderzwammen op p. 28 valt o.a. *Calocybe gambosa* (hoeddiameter tot 15 cm) in de groep van de "kleine soorten" en worden de *Melanoleuca*'s (o.a. *M. grammopodia* met hoed eveneens tot 15 cm) vrij tere soorten, meest "middelgroot" genoemd. Daar zal wel niemand uitkomen!

In tabel 7 (Plaatjeszwammen met een gordijn...) missen we *Alnicola*, waarvan enkele soorten een duidelijke cortina kunnen hebben. Dit genus is alleen opgenomen in tabel 9 (Plaatjeszwammen ... zonder gordijn).

Op p. 14 wordt als voorbeeld van een *Hypholoma* met groenachtige lamellen o.a. *H. sublateralitium* genoemd, maar deze soort heeft jong grijze lamellen, die later bruinpurper worden. Op p. 15 wordt *H. capnoides* opgegeven onder het kopje "Lamellen violet, paars of purper", maar deze soort houdt juist opvallend lang grijze lamellen. De determinatie van deze soorten kan dus al heel makkelijk mis gaan.

Al deze opmerkingen klinken wel wat te negatief. Daarom willen we hier graag verklaren dat het boekje in hoge mate een origineel werk is en dat het bij enige steekproeven gebleken is, een weldoortimmerd geheel te vormen. De praktijk moet leren of het door beginners goed te hanteren valt. Door het langdurig uitverkocht zijn van de 1e druk hebben wij hiermee geen ervaringen kunnen opdoen, maar we gaan het dit seizoen in onze werkgroep en op onze kursussen zeker gebruiken. Het zal vooral als determinatiewerkje naast Moser en M. Lange geprobeerd moeten worden. Door het kritisch gebruik van deze drie tegen elkaar zal de kennis van en

het inzicht in deze paddestoelengroep bij de beginner snel kunnen toenemen.

Frans Tjallingii

KOPIJ VOOR COOLIA

Om de afwisseling in Coolia wat te kunnen vergroten, zou de redactie haar portefeuille graag gevuld zien met meer en vooral gevarieerde kopij. Zij meent dat meer leden dan tot nu toe in staat zijn om bijdragen te leveren en wil aspirant-schrijvers zonnig de helpende hand bieden bij het klaarmaken van manuscripten en het vervaardigen van tekeningen. Aanwijzingen voor auteurs zijn overigens te vinden in Coolia 16, 4 (oktober 1973), aan de binnenzijde van de omslag.

Redactie

INTERNATIONAAL MYCOLOGISCH KONGRES

Van 27 augustus tot en met 3 september 1977 zal in Tampa, Florida, op de Campus van de University of South Florida, het tweede internationale mycologische kongres gehouden worden. Het kongres vindt plaats onder auspiciën van de International Mycological Association (IMA), waarvan ook de Nederlandse Mycologische Vereniging lid is. De Mycological Society of Amerika treedt op als gastheer en heeft de hoofdlijnen van het kongres al bekend gemaakt in zijn "Mycological Newsletter" van juni 1975. Deze behelzen 6 à 8 gelijktijdig plaatsvindende hoofdsymposia gedurende de ochtenduren en een groot aantal lezingen, "workshops" en speciale symposia in de namiddag- en avonduren. De NMV krijgt van haar Amerikaanse zustervereniging alle dokumentatie betreffende het kongres toegestuurd ter verspreiding onder belangstellende leden. Zij die niet reeds via andere wegen worden geïnformeerd en voornemens zijn aan het kongres deel te nemen, kunnen zich wenden tot de sekretaris, H.A. van der Aa, Ferd. Huycklaan 37, Baarn, (tel. 02154-2119).

=====